

**Злочини комуністичного режиму.
Уроки для України сьогодні.
Практичне заняття**

«- А якби, як у «Страшній помсті», земля заворушилася,
«и одни только кости поднялись високо над землею»?
Кості всіх репресованих, закатованих і вбитих
комуністами у ХХ столітті. Уявляєш, який густий ліс
стояв би над рікою Часу?»»

Ліна Костенко «Записки українського самашедшого»

Розгляд питання:

**З'ясування поняття
«Злочини комуністичного режиму»**

Поняття: Що таке “злочин” ?

- Злочини комуністичної влади – це злочини представників тоталітарної влади, які систематично та цілеспрямовано порушували права людини, принципи демократичної держави, постанови міжнародного права.

Розгляд питання 2

□ **«Висвітлення подій комуністичних злочинів»**

Робота з документами.

Лист Сталіна до керівника осередку комуністичної партії в Україні Лазаря Кагановича.

«Найважливіше зараз Україна. Справи на Україні йдуть вкрай погано... Якщо не візьмемося зараз за виправлення ситуації на Україні, Україну можемо втратити»

серпень 1932 р.

ГОЛОДОМОРИ В УКРАЇНІ

У ХХ столітті Україна пережила три голодомори, причому всіх їх спричинила тодішня влада. За обережними оцінками, загальна кількість жертв голодоморів становить 5-7 млн. людей

1921-1923 рр.

Причини:

Небажання селян входити в колгоспи та збройний опір у 1919-1920 рр. призвели 1921 р. до примусового вилучення зерна, яке відправляли частково на експорт, а частково – на Поволжя, де голод почався раніше

Масштаб:

Голод охопив південно-східну Україну, зокрема й великі міста. За офіційними даними, в червні 1922 р. на теренах УРСР голодувало 3,8 млн. людей (40% населення)

Жертви:

За різними оцінками – 0,8-1,5 млн.

© Ukrainian Media Service

1932-1933 рр.

Причини:

Їх дві – політична й економічна – знищення селян як соціальної бази українського націоналізму та фінансування індустріалізації за рахунок експорту зерна за кордон

Масштаб:

Найбільше постраждали селяни центрально-східної України, яким було заборонено покидати свої села. Голод зачепив також Поволжя, Кубань і Північний Кавказ. У великих містах України голод був менш відчутним завдяки прямим поставкам хліба

Жертви:

За різними оцінками – 3-5 млн.

1946-1947 рр.

Причини:

На тлі низьких врожаїв у 1946-1947 рр. СРСР експортував за кордон зерна більше, ніж до війни. Європа платила валютою, а нові сателіти СРСР (Польща, Чехословаччина та ін.) отримували його безкоштовно

Масштаб:

Голод охопив УРСР, МРСР і частково РСФРР. За офіційними даними, голодувало 1,7 млн. людей, із них понад мільйон – українці. У новоприєднаних західних областях ситуація була кращою, оскільки загони УПА протидіяли вивозу зерна

Жертви:

За різними оцінками – 200-800 тис.

Робота з візуальною інформацією:

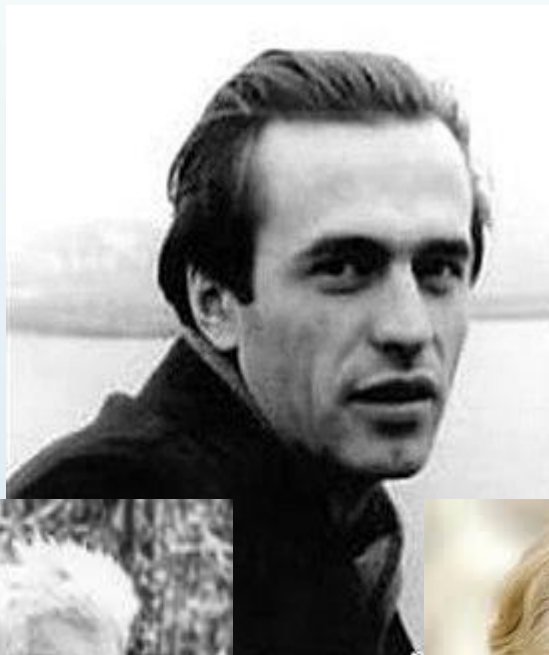

Робота з візуальною інформацією

Вправа «Пізнай героя»

Робота з документом

« Завдання молодій інтелігенції – бути активними у теперішньому політичному і громадському житті. Є крайнощі. Є люди, які закликають до зброї, зробити якийсь державний переворот і замінити владу, наставити когось іншого. Але розумніші люди їх стримують, тому що підняти зброю легко, важко потім зупинитися. Політика вимагає політичної боротьби. Само не зробиться ніщо. Якщо нація хоче, щоб були зміни, вона мусить працювати, вона мусить боротися. Я знаю, що це можна зробити.»

Левко Лук'яненко

Розгляд питання

Декомунізація в Україні.

Робота з поняттям:

- **Декомунізація** - це система заходів, спрямована на звільнення від впливу та наслідків комуністичної ідеології в усіх сферах життя країни та суспільства.

9 квітня 2015 р. Верховна Рада України ухвалила чотири закони про декомунізацію. 21 травня 2015р. закони набули чинності.

**Закон України
«Про правовий статус
та вшанування пам'яті
борців за незалежність
України у XX столітті»**

**віддаємо шану борцям за свободу України,
повертаємо моральний борг**

**Закон України
«Про доступ до архівів
репресивних органів
комуністичного
тоталітарного
режиму 1917–1991 років»**

**відкриваємо архіви про злочини комунізму
та масові порушення прав людини**

**Закон України
«Про увічнення
перемоги над
нацизмом у Другій
світовій війні
1939–1945 років»**

**повертаємо народу справжню пам'ять
про роки війни і позбавляємося
радянського кліше**

**Закон України «Про засу-
дження комуністичного та
націонал-соціалістичного
(нацистського) тоталітар-
них режимів в Україні
та заборону пропаганди
їхньої символіки»**

**засуджуємо комуністичний та нацистський
режими, забороняємо їх пропаганду**

Хроніка основних нормативно-правових документів, що викривають злочини комуністичного режиму

- **14 листопада 1989 р.** - Декларація Верховної Ради СРСР «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, підданих примусовому переселенню, і забезпечення їхніх прав».
- **13 серпня 1990 р.** - Указ Президента СРСР «Про відновлення прав усіх жертв політичних репресій 20-50-х років». Ним передбачалося зобов'язати «Раду Міністрів СРСР, уряди союзних республік до 1 жовтня 1990 р. внести в законодавчі органи пропозиції щодо порядку відновлення прав громадян, які постраждали від репресій».
- **7 березня 1991 р.** - Постанова ВР СРСР «Про скасування законодавчих актів у зв'язку з Декларацією Верховної Ради СРСР від 14 листопада 1989 року “Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, підданих примусовому переселенню, і забезпечення їхніх прав”».
- **17 квітня 1991 р.** - Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», у якому визначалося коло громадян, які підлягали реабілітації. Закон суттєво спрощував порядок реабілітації, а з іншого боку, не допускав випадків реабілітації осіб, винних у скоєнні тяжких злочинів.
- **28 листопада 2006 р.** - Закон України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні», за яким Голодомор 1932-1933 років в Україні визнано геноцидом українського народу.

ЯКА РАДЯНСЬКА СИМВОЛІКА ЗАБОРОНЕНА?

Заборонена символіка

Герби та прапори СРСР, УРСР, інших країн з комуністичним режимом, які існували в минулому

Серп і молот, а також серп і молот у поєднанні з п'ятикутною зіркою

Пісні СРСР та радянських республік

Символіка комуністичної партії

Пам'ятники та зображення партійних та радянських керівників – починаючи від секретаря райкому

Пам'ятники та зображення працівників радянських органів держбезпеки – ГПУ, НКВД, КГБ

Комуністичні гасла та цитати радянських керівників

Назви населених пунктів, вулиць та підприємств, пов'язані з комуністичними діячами, чекістами, діяльністю компартії, встановленням радянської влади

Комуністична символіка, яка використовується на гербах чи прапорах нині існуючих країн

Назви, у яких фігурують радян. діячі, пов'язані з боротьбою проти нацистів та з розвитком науки й культури в Україні

Зображення, пам'ятники та цитати радян. діячів, пов'язаних з розвитком науки та культури в Україні

Комуністична символіка на документах, прийнятих або виданих до 1991 року

П'ятикутна зірка

Комуністична символіка в експозиціях музеїв та виставок, наукових дослідженнях та підручниках

Комуністична символіка на нагородах, вручених до 1991 р. та впродовж 1991-2015 рр. у зв'язку з річницями подій ДСВ

Комуністична символіка під час історичної реконструкції подій

Комуністична символіка на кладовищах

Колекціонування символіки

Символіка, на яку не поширюється заборона

Заборона не поширюється на випадки використання символіки комуністичного або нацистського режимів: на документах, прийнятих чи виданих до 1991 року; в експозиціях музеїв, тематичних виставках, бібліотечних фондах; у науковій діяльності; на оригіналах бойових знамен; на державних нагородах та інших відзнаках, якими нагороджувались особи до 1991 року та протягом 1991-2015 років у зв'язку з річницями подій Другої світової війни, а також на документах, що посвідчують нагородження ними; на пам'ятниках спорудах; під час викладення або реконструкції історичних подій; у приватних колекціях та приватних архівних збірках; як об'єкти антикварної торгівлі; у підручниках, посібниках, інших матеріалах навчального та освітнього характеру, творах мистецтва, якщо це не призводить до пропаганди злочинного характеру комуністичного або нацистського режиму.

Український інститут національної пам'яті

ТЕКСТИ.ORG.UA

НОВІ НАЗВИ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ

*Прійняті станом на 20.05.2016 Верховною Радою України відповідно до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»

Кузнецовськ
Вараш

Щоре
Сновськ

Свердловськ Петровське
Довжанськ Петрово-Красносілля

Стаханов Красnodон
Кадіївка Сорокине

Вахрушеве Красний Луч
Боково-Хрустальне Хрустальний

Комсомольськ
Горішні Плавні
Червонозаводське
Заводське

Кіровськ
Голубівка
Артемівськ
Кипуче

Ульяновка
Благовіщенське

Дніпродзержинськ
Кам'янське
Дніпропетровськ
Дніпро

Артемівськ
Бахмут

Орджонікідзе
Покров

Артемове
Залізне

Котовськ
Подільськ

Дзержинськ
Торецьк

Димитров
Мирноград

Імлічівськ
Чорноморськ

Цюрупинськ
Олешки

Красний Лиман
Лиман

Кіровське
Хрестівка

Красноармійськ
Покровськ

Комсомольське
Кальміуське

Красноперекопськ
Яни Капу

Торез
Чистякове

Юнокомунарівськ
Бунге

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ: РЕЗУЛЬТАТИ СТАНОМ НА 2017 РІК

2 409
прокомуністичних пам'ятників
і пам'ятних знаків демонтовано, з них:

1 324
Леніну

33
залізничних об'єктів
перейменовано

2
порти
перейменовано

44
ВУЗи та

31

заклад
профтехосвіти
перейменовано

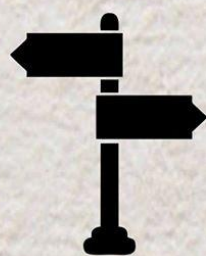
понад
100
ЗМІ
перейменовано

986
населених
пунктів та

25

районів
перейменовано

51 493

вулиці, провулки, квартали,
бульвари, площі та ін.
перейменовано

НАЙБІЛЬША КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕЙМЕНОВАНИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЗНАХОДИТЬСЯ НА ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ, ХАРКІВСЬКОЇ ТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ
Перейменування населених пунктів відбулися в усіх областях України, крім Івано-Франківської.

32 міста було перейменовано,
з них майже половина –
на окупованих територіях

Загалом, на тимчасово невідконтрольних територіях було перейменовано:

8 районів
14 міст
134 інших населених пунктів

Упорядковано за даними
Українського інституту
національної пам'яті

ТРК «Вєжа» © 2018

ВЕЖА
vezha.org

Робота з ресурсами.

- Проаналізуйте інфографіку політики декомунізації. Дайте відповіді на запитання: 1. Які основні напрями політики декомунізації? 2. Яка мета цієї політики? 3. Що означає декомунізація у свідомості людей? 4. Дайте власну оцінку актуальності (або неактуальності) означених заходів у нашому суспільстві. 5. Як ви особисто можете долучитися до політики декомунізації?

Проаналізуйте, які річниці ілюструють наведені нижче фотографії та емблеми.

